Шамріна Олена

shamrina_lena@ukr.net

Залізне

Сонце кочує зі сходу на захід.
Полум'яний день випалює сік із трав. Ми нагорі, на пагорбі. Величезний сад – у ньому яблуні, кущі стиглої смородини та аґрусу. Дикі трави квітнуть поміж ними. Лине їхній дикий запах. Знаю, ти уже сп'янів від цього запаху. Від обрію та простору, від кількості повітря. Це важко витримати вперше. Сонце обіймає м'яко. Чути листя, чути цвіркунів.
Чути як в долині, унизу, наче пошепки
Дзвенить пшениця.

1

- Моєму похреснику відірвало руку.
- Оу… Тримайтеся... Я, не знаю що сказати.

Пауза

- Можна питання?
- Так..
- Ліву?
- На щастя праву.

На щастя – бо інакше б зачепило серце. А так зачепило багато чого, але крім серця.
Я нічого не знала про Тетяниного похресника дотепер. А тепер знаю – він надзвичайно хороша людина. Він воїн ЗСУ. І ще – у нього відірвало руку, але його врятували. Хіба може бути поганою людина, що пройшла таке? Мені не уявляється інакшого.
Страждання і чудесні порятунки в моїй уяві неодмінно роблять людей кращими. Автоматично.

- Я знаю, це погане заспокоєння… Але… Людина може жити без руки. Може багато чого робити.
- Йому уже збирають гроші на найкращий протез.
- У нього буде найкращий протез. Тільки уяви, як йому пощастило! Весь світ йому допомагатиме. І все вдасться.

А у них… – не буде нічого.

2

Де знайти хорошу каву в Києві?
Якщо зараз, припустимо, початок березня 22го – складна задачка.

Людям часто хочеться розказувати про власні перші дні.
Мої були такі:

Перший - наче жартома. Проспали всі ті вибухи. Заклеїли вікна. Провели ревізію продуктів. Новини, новини.
Далі страшна ніч, що поглинула весь другий день у нетрях бомбосховища.
Весь третій день – спала там.

А з четвертого дня можна було цілком жити подальше життя. З горизонтом планувань – десь пару годин.

«Війна нікого не щадить: київські гіпстери уже тиждень тримаються без авокадо і лавандового рафу» - пише твіттер.

Наша бомбосховищна братва – нічогенька така. Вбрані в схожі запилені лахи, в шапках, щоб не часто мити голову. Я сама першого ж дня одразу вбралася тепло і убого. Немов безхатько.
Я і правда почуваюся трохи безхатьком – оглядаючи простору квартиру з купою речей. Навіть і не дуже прощаюся з усім оцим. Важливих речей дрібка. Решта – вже неначе мертві. Особливо скляний балкон.

Твіттер бреше. Авокадо - скрізь по знижці. А от дріжджів не знайти.
Наша бомбосховищна братва перевіряла.
Це тепер мої нові соціальні зв'язки. Решту немов відірвало війною. Короткі переписки гріють, довші виснажують.
Дякую ЗСУ за те, що ми живі. А також дякую еволюції – за те, що ми вкрай адаптивні тварини. Це просто диво! Без скількох речей ти насправді обійдешся. Робочі задачі в Асані, творчі плани та список оупенколів, тренажерка, танці двічі на тиждень, м'яка постіль, довгий сон на вихідних, сукня придбана тиждень назад, жалюгідний міщанський дріб'язок на якому трималося щось, чого уже немає. В мене ще лишилася робота, але не лишилося спеціалізації – тільки кризовий менеджмент.

Але попри все ти, адаптивна бомбосховищна тварина – нічогенько ще так почуваєшся і бадьоришся. Вдень можна прогулятися районом, чи принаймні обрати довший шлях зі сховища додому. Посміхаєшся нашим з автоматами, не дивуєшся глухим бетонним блокам, що перетворили звичні вулиці в обрубки.
Ввечері можна пограти у сховищі в карти чи лото. Ну, не в перші дні. Але за тиждень – це уже окей.
Є у нас з новими приятелями одна розвага: де знайти хорошу каву в Києві?
Жодної кав'ярні, звісно, не лишилося. В мене є інсайт – працює один кава-кіоск. Але аж біля військового шпиталю. Тішить, що життя триває хоч там.
Але іти туди страшно - обговорили це ввечері у сховищі.
Чесно кажучи, я не те щоб кавошанувальниця. Замішую каву 3в1 із пакетику перед партією лото – тьотя Оля принесла термос з окропом.

Світ змінився. Ба навіть – ще тільки починає мінятися. Події, плутані новини, вражаючі жорстокістю інсайти, прогнози на 2-3 тижні. Коктейль власних гормонів.

Та дечого уже немає.
Пошук кави у Києві початку березня 22го – це лише фантомні болі.

3
Адаптація дивна штука. Щоб побудувати нове, залізне – відсутності старого потрібно загоєння.
В найлегших випадках загоєння доволі швидке. Саме тому я зараз згадую каву і лото. Першу власноруч спечену «воєнну піцу». Переписки і зідзвони, жарти і походи на курілку в сховищі.
А не постійний страх померти.
Адже вже знаю, що ми тоді не померли.
І тепер ми все відбудуємо.

Ми все відбудуємо, Катю з Ірпеня.
Ми переможемо і все відбудуємо, Олю з Херсонщини.
Ми все відбудуємо, Оксано із Бучі, хоч ваших розстріляних сусідів і не повернеш..

- Ви все відбудуєте?
- Та ні, бабусю з Мощуна – можемо прибрати уламки та доламати стіни, що вже негодні. Ми ж лише волонтери, не будівельники.

Здала кров для похресника Тетяни. З ним все добре. Було не дуже, та його перевезли до Києва, тепер – порядок. Читаю про протези. Знаєте, які вони бувають?

Косметичні – аби про твою втрату було важче здогадатися оточуючим. Фотографуватися, ходити до річки на вихідних, пити каву у кав'ярнях. Ніхто не здогадається. Особливо коли навколо всі такі ж самі.

Механічні протези – найнадійніші, пишуть. У них мало функцій, але вони піднімають важке і ніколи не розряджаються. Ти сам контролюватимеш зусилля силою свого тіла. Тому вони – як і ти – такі ж сильні.

Біонічні протези – вони майже як руки. Мають великий спектр жестів, на всі випадки життя. Взяти дрібку землі, стиснути кулак або показати, що в тебе все окей. При зустрічі з російським кораблем біонічний протез сам обере потрібний жест, вловлюючи мікроімпульси тіла.

Аби почати підбирати протез, кінцівку варто підготувати. Щільно бинтувати, тримати у формі. Аби не піти в рознос.
Не забивати на неї, не ставати патологічною жертвою, не впадати у відчай. Не робити вигляд, що нічого не сталося і все на місці.
Зате, якщо все зробиш правильно, ти могтимеш багато чого.
Піднімати речі, тримати речі, переміщувати речі. Бігати, ходити сходами. Тримати когось за руку.
Грати у футбол.

І все це - за півроку.

Тепер, за півроку, я маю такі здібності:
Знати, що мої близькі у відносній безпеці. Жартувати, пити каву. Гуляти Києвом. Ходити в тренажерку.
Знову писати. Знову малювати.
Не здригатися від сирен.
Не здригатися від вертольотів.
Не боятися людей з автоматами.
Не нервувати на блокпостах.
Знати, як виглядає дім після прильоту поруч.
Знати, якого кольору шкіра мерців.
Не відводити погляд від фото обгорілих людей.

Робити прості дії – робота, волонтерство, донат. Іноді – кров.
Ох..
На правду, я зовсім не уявляю, як воно - втратити щось і жити із протезом…

4
Раніше таких питань не поставало.
Люди були залізні. Вони билися на війні і нічого не втрачали.
Нашим дідам втрачати щось було неприйнятно.
Але, якщо раптом, все ж щось таке ставалося..
Чим в Совєтах заміняли втрачене?

Тут мав би бути історично-воєнний екскурс, та його не буде.

Просто одного ранку біля Бесарабського ринку стало тихо.
Ще три роки тому тут були пожежі та бої.
Ще рік назад тут святкували перемогу.
Ще вчора тут, біля ринку, було повно калік.
Без рук, без ніг, на милицях та саморобних візочках. Вони просили на хліб і виживання, вони шуміли і заважали.
Вони щось втратили і тепер самі були втрачені і забуті.

Вранці біля Бесарабського ринку настала безлюдна тиша.
Всіх вивезли. Незна куди.
Я читала про це в одній книзі, але вже забула у якій. Посилання втрачено.

Я палко хочу вірити, що Совєцький Союз повернеться. Але не повністю. Не для всіх.

Лише в найгірших деструктивних проявах.
Лише у наших сусідів.
А у нас настане мир. І на заміну всьому втраченому через вас - прийде краще.

Сонце кочує зі сходу на захід.
Водій на прощання маше рукою, затягнутою в рукавичку.
Він втратив руку на війні, що була давно.
Тут багато простору. Ми на горі, на пагорбі. Величезний сад, а далі – поля, поля аж до обрію. Село залите сонцем.
На дахах сонячні панелі, замість шиферу. Ми усе відбудували.

Після війни неодмінно, рано чи пізно настає прощення. Переконайся сам.
Тут, на пагорбі, немає місця для ненависті.
Достигають ранні яблука, підставляючи сонцю боки. Зріє аґрус.
Я б хотіла, щоби ти побачив усе це і переконався. Тому ми тут.

Привітна господиня на ганку хати, дивиться, як граються діти. В неї залізна нога. У її хлопчика – теж. Мабуть, це через міни, що лишилися після війни, що була давно.
Вони посміхаються, побачивши нас.

Селяни повертаються із поля. У них натружені тіла. Залізні серпи, замість рук. Але не переймайся, вдома їх чекатимуть і нормальні руки.
Чорний пес весело котить за ними на залізних коліщатках.

Це через війну, що була давно. Але ми все відбудували. Весь світ допоміг нам. Все загоїлось. Все як нове.

Саме тому так виблискують яблука, що ти бачиш. Саме тому аґрусини, як блискучі підшипники. Шкода, що не можеш дотягнутися.
Саме тому ти чуєш цей дзвін. Безперервний дзвін у вухах. Це пшениця.
Наша пшениця, на залізних дротах і гачечках.
Вона – як нова. Замість тої що ти спалив і вкрав.

Це - наш залізний рай.
Ми віднайшли все, що втратили.
Це не помста.
Ти сам помстився собі, колишній окупанте. Нещасний, нещасний самоваре. Що втратив історію і честь. Культуру і технології. Руки і ноги. На війні, що була так давно.
Не впевнена, що все це у тебе було і до неї.

Над нами кружляє залізна пташка.
Чому ти кричиш

29 липня - 1 серпня 2022 р.